

Krsta Popovski

TATA

■ Laguna ■

Copyright © 2007 Krsta Popovski

Copyright © 2008 ovog izdanja LAGUNA

Edicija Meridijan
Knjiga 13

TATA

PRVO POGLAVLJE

Mislim da je tata već uveliko mrtav budući da za poslednjih 48 sati nije načinio niti jedan pokret. Pokušao sam da ga probudim, ali nije išlo. Potom sam ga obema rukama dohvatio kao oklagiju, za vrat i za noge, premda moje ruke nisu u nekoj snazi, i dao sve od sebe da ga zakotrljam. Nisam uspeo čak ni da ga prevrnem da leži potrbuške – preprečio se upravo njegov trbuh.

Ovako, u ležećem položaju, imam utisak da je dvostruko teži nego inače, mada smo i on i ja već dvostruko teži od normalnih ljudi. Ja se, doduše, još uvek držim zlatnih proporcija: težak sam koliko sam i visok, to jest nešto manje od sto devedeset, a tatina je težina davno pretekla i zlatnu proporciju dvometraša. Moram tome jedino da dodam da se za tatu nikako ne bi moglo reći da je debeo, budući da je svoju težinu uvek nosio nekako otmeno. Njegovo ozbiljno i kruto lice, njegova ćelava glava i mesnate klempave uši – koje srećom nisam na njega povukao – prosto su iziskivali veliko, okruglo telo. Njegova je ješnost odgovarala na ove dramske zahteve nužnosti i verovatnosti, pa ga se sećam samo ovalikog koliki je sada. Međutim, na polici pod televizorom stoje CD zapisi sa tatinog i maminog venčanja na

kojima svog tatu, da mi on sam nije sebe prstom pokazao, nikada ne bih prepoznao. Visok, mršav, iskežen, s kosicom vezanom u rep: pravi katlaban, kako bi jednom rečju takvog opisala moja prababa. Ni ubedljivosti, ni stava, ni volje, ničega nije bilo u tom čoveku, već na prvi pogled. Sem nežnosti i požrtvovanosti, kako sam pročitao u maminim dnevničkim beleškama, koje je ona i zaboravila da ponese kada je s nekolicinom sebi podređenih iz Kompanije za preradu pomija *Life* otišla na drugi kraj sveta da osniva novo predstavništvo. Njoj te dve njegove vrline očigledno nisu bile dovoljne, pa i dan-danas dobrano plaća svoju slobodu: svakoga meseca šalje nama dvojici vrlo pristojne svote novca, koje bi mnogi ovdašnji domaćini rastegli i na pola godine, kako bismo i ubuduće ostali zadovoljni, siti, zdravi i nenametljivi.

Tata pak o njoj govori s najiskrenijom privrženošću i zahvalnošću, imajući uvek u vidu i pri svakom pominjanju njenog imena naglašavajući činjenicu da je on, kada sam ja navršio četvrtu godinu, oboleo i ostao radno nesposoban. Bolesti su tada navrle na njega jedna za drugom: čir na želucu, visok pritisak, psorijaza, oštećenja jetre... Svaka od njih je iziskivala da više miruje, da se bolje hrani i, naravno, da se ne sekira. Ovog poslednjeg nikako nije uspevao da se pridržava, pa je padao u vatru pri susretu s prvim živim bićem na koje bi naišao, makar to bila i muva. Jedino spasonosno rešenje bilo je da ne izlazi iz kuće. Tako je u našoj maloj porodici nastupila era matrijarhata. Mama se zaposlila, napredovala i vrlo brzo utekla od nas, za naše dobro, tako da je se ja više i ne sećam, sem sa onih istih snimaka njenog i tatinog venčanja. Telefonom smo raz-

govarali samo kada bi nas ona pozvala, tako da u ovim okolnostima, s mrtvim tatom koji leži kraj mene, ne mogu čak ni njoj da se obratim.

Jedino što mi u ovom trenutku pada na pamet jeste da prilegnem i čekam da se ona javi, pa da je onda upitam šta da radim. Tačno, to će biti najbolje. A možda je i živ, samo se dobrano umorio kada je sinoć išao do vrata da preuzme sav provijant od ljudi iz kućne dostave. Trebalo je to sve preneti do kuhinje i rasporediti: nešto u frižider, nešto u zamrzivač, nešto u špajz. Pa da, spava. Zašto bih sada pravio pometnju oko toga?

Samo ne mogu da se setim našeg poslednjeg razgovora... Bilo je nešto u vezi s televizijom... A da, izgledao je otprilike ovako:

„Jesi li zaspao?“, upitao sam ga, mada je – sudeći po načinu na koji je disao – to pitanje bilo izlišno.

„Aha.“ Potom je samo promrmljao: „Evo ti daljinski.“ Dodao mi je daljinski upravljač za TV i okrenuo mi leđa.

Ja sam ostao da ležim na leđima i menjao programe dok mi san nije oklembesio palac, pa se slika zaustavila na prizorima nekakvog srednjovekovnog bičevanja na kanalu *Histori*. Probudio sam se nakon desetak sati, baš su za ranoranoce ponavljali ono bičevanje u kojem su prethodne noći uživale noćobdije, a tata je i dalje ležao u istom položaju. Ne bi to meni bilo naročito čudno, jer je on inače spavao kao top, da ja nisam šuškao kesicama čipsa i smokija, mljackao i dahom širio miris hrane po čitavoj sobi. Kako da ga čak ni to nije trglo?

Kada bih barem znao koga treba zvati kada se nešto ovakvo dogodi.

DRUGO POGLAVLJE

Nisam morao dugo da čekam, a neko je već bio pred mojim vratima i dugo i nekako nestrpljivo zvonio.

Možda je mama. Nije, predaleko je, a čuli smo se pre neki dan. Kućna dostava je prošla. Račune plaća mama, tako da nam ni poštar nikada ne navraća. Komšiluk nas i ne poznaje. Ko bi to mogao...?

„Agencija *Garda*. Otvorite. Primetili smo da nešto nije u redu. Otvorite, molim vas“, čulo se s druge strane vrata.

Otkuda znaju da *nešto nije u redu*?

„Gospodine, otvorite. Mi smo zaduženi za video nadzor vašeg stana. Angažovala nas je gospođa... gospođa Spasić.“

„Mislite na Ružicu Spasić?“, upitao sam.

„Da, gospodine. Budite ljubazni i otvorite vrata“, odgovorio je isti glas.

Lagano sam otključao jednu, zatim i drugu bravu i polako okrenuo kvaku. Najednom, u stan je nahrupilo šest-sedam muškaraca, svi u uniformama sličnim policijskim, s raznoraznim alatkama u rukama: neko je držao pajsere, neko pendrek, neko baterijsku lampu, neko krp... Jedan je u rukama imao providnu kesu i nekakvu metlicu. Sve u svemu, kao u filmu.

„Obeležite mesto zločina“, naredio je potčinjenima onaj s kojim sam razgovarao kroz zatvorena vrata. „Uskoro će policija, a mi moramo pre njih sve da utvrdimo i pošaljemo izveštaj u direkciju.“

Izgleda da su ga ostali poslušali, jer su se prilično razleteli po stanu, a ja sam se zabo usred sobe kao čiviluk i čekao kad će neko na mene prebaciti višak svoje odeće. Mesto zločina..., bajao sam u sebi. Na koji li to zločin misle? Tada mi je jedan od njih prišao i bez reči me otpratio natrag do tatinog i mog kreveta.

Seo sam, umotao se u svoje ćebebenice – tako sam odmalena tepao kariranom pamučnom ćebetu koje mi je tata kupio još kad sam se rodio – i zbunjeno posmatrao šta se to događa. Inače sam bio okružen samo prirodnim materijalima, budući da je tata bio gotovo opsednut mojim zdravljem. Čak i ove, poslednje večeri, okrenuo mi je leđa jer je imao neki čudan osećaj da ga hvata nazeb, pa „da mi ne prenese“. Taj je osećaj skorog dolaska nazeba obično sticao uz pomoć dve osnovne odrednice: boluckanja koje se javlja kada kažiprstom nekoliko puta pređe preko kože i „smrada česemske vode“. To jest, uvek kada oseti da mu voda nekako ima čudan miris, kao da je jače hlorisana, znao je da ga napast prehlade vreba. Mene bi odmah počeo da kljuka vitaminima, kapima propolisa, čajem od žalfije i belim lukom. I ostale prirodne novotarije iz novinskih napisa o zaštiti zdravlja brzo je prihvatao.

Preslikavali su s nameštaja otiske, potom ih predano brisali krpicama. Odvalili su pajserima tatine zaključane fioke u sekreteru, iz njih štošta povadili i potom sve časkom vratili u pređašnje stanje. Tatu nisu dirali, jedan mu je samo

nekačvom natopljenom krpicom prebrisao vrat, a krpicu je potom ubacio u džep koji se na grudima otvarao i zatvarao rajsferšlusom. Prepao sam se kada sam video kako je tatina šija najedared porumenela, ali kroz nekoliko trenutaka rume- nilo je nestalo, a s njim i **tragovi mojih prstića** po njemu.

Tragovi mojih prstića

Tako sam se uspavljivao. Malo me je sramota da to priznam. Obično bismo tata i ja legli jedan naspram drugog, ugasili svjetlo, tata bi mi otpevao pesmicu koju je sâm sročio i koja je uvek trebalo da me navede na to da sam ja mamina duša, *Pesmicu o Dušku i mami* – ja sam taj Duško, mada se zovem Ratko, a mama je njegova žena – prislonili bismo čelo o čelo, i onda bih mu ja prstima čačkao vrat. To čačkanje vrata izgledalo je kao kakva opsada brda. Vrh i neprijateljska zastava bili su na Adamovoj jabučici. Prstići bi je isprva opkolili, šunjali se kroz travicu neobrijane brade i sve jače oko nje stezali obruč, a kad bih je osvojio, noktić kažiprsta bih ubacio u onu središnju klisuru i pomerao ga levo-desno ka vrhovima. Osim toga, prijalo mi je da ga jednom rukom držim za potiljak stisnutog, a da mu prstima druge ruke šašoljim oklembeseni, mekani podbradak. Bodrilo me je da zaspim i kada bih svoje oko stisnuo uz tatinu jagodičnu kost: jer je uvek kad legnemo htelo samo da se otvara. Rečju, tatin vrat bio je, u smislu savremene psihologije, nekakvo stablo uz koje sam se ja verao, sticao samopouzdanje i odrastao. Ničući tako iz zemlje, to mi je stablo bilo spona sa svetom budnih

iz kojega sam vrlo nerado izbivao. Imao sam osećaj da će mi nešto izmaći dok spavam. Ili neko. Možda sam se pribojavao da bi mogla naići mama, videti me tako usnulog i – ne želeći da me budi – otići. Tako sam ja to stablo, shodno valjda tome gde bi me snovi odvejali, milovao, stezao, grebao, štipao, tapkao. Tata je to podnosio ćutke, vrebajući trenutak kada će njegov ptić raširiti krila i vinuti se s njegovog vrata u preživljavanje svega onoga što smo tog dana čitali ili gledali na televiziji, pa da se izmigolji i ode u klozet da puši. A pušio je u klozetu od mog rođenja: „Ako sam životinja da sebe trujem, ne moram i tebe.“ Ta je rečenica, samo naravno u drugom licu jednine, poticala iz usta moje majke koja je, otarasivši se „tog zla“, postala veliki antinikotinski Če.

I tako već 23 godine. Naravno, ne računam one prve četiri kada sam se uspavljivao s mamom. Sinoć mi je, kao što rekoh, okrenuo leđa, tako da sam ga obgrlio samo jednom rukom, a u drugoj mi je bio daljinski upravljač.

Poslednjih godina, razmišljajući o ovom ritualu, često sebe optužujem da sam odveć razmažen, a možda i sadista, no kada potražim sebi opravdanje, ono mi gotovo samo iskršava pred oči. Tata je oduvek bio opsednut vremenom: kad pada vreme spavanja, vreme ustajanja, vreme ručka, vreme čitanja, vreme uživanja... Elem, ja sam morao da zaspim upravo kad pada vreme spavanja, pa spavalo se meni ili ne: leti do 22.30, a zimi do 21.30. Poslednjih godina, naročito posle infarkta koji je pretrpeo na nogama – a za njega slučajno saznao nakon nekoliko godina kada nam je greškom u stan upala hitna pomoć i lekari nas obojicu

stavili na EKG – malo je popustio. Ne mari više toliko za vreme. Tek uzgred pomene da nije loše da se čovek drži svog ritma.

Sve su obavljali užurbano, kao u skrivenoj kameri. Jedan od njih se za tili čas našao u klečećem položaju kraj mojih nogu, podigao mi levu, krpicom mi prebrisao đon na papučici, potom to isto ponovio i s mojom desnom nogom.

„Ne brinite, sve smo sredili, sada ste bezbedni. Ovde je sve pokriveno, a snimak smo premontirali. Vaša se majka baš brine za vas“, bio je nepotrebnim dodatkom bespotrebno objašnjenju, koje u osnovi nisam uspeo da razaberem. Potom se podigao, pogledom preleteo po čitavom stanu i upitao ostale:

„Jesmo li pri kraju?“

„Fale nam samo još papiri“, odgovorio je zajapureni debeljko obučen u uniformu za nekoliko brojeva veću, verovatno da bi u nju mogao da spakuje stomačić, i nameštao rukave koji su po dužini, kao i nogavice, daleko nadmašivali njegove udove. Onda mi je prišao, dodajući usput svom nadređenom:

„Samo još krevet da proverimo.“ Potom mi se obratio onako kako se čistačice u restoranima brze hrane obraćaju gostima: „Da li biste bili ljubazni da za trenutak ustanete s kreveta?“ Baš sam juče gledao film za decu čija se radnja odvija u Mekdonaldu.

Ova me je ljubaznost koštala bar nekoliko stotina kalorija koje sam prethodno uneo u sebe, i nešto vremena, koliko mi je bilo potrebno za takav poduhvat.

A kada sam ustao, debeljko je, odmerivši me, poražen mojom telesnom nadmoći zanemio i s još većim poštovanjem dodao: „Brzo ću ja.“ U nekoliko poteza je podigao dušek, a da se tata nije ni makô, potom je zgrabio veliki koverat koji je na svom licu nosio teksturu dušeka, a na naličju teksturu žičane mreže i dreknuo: „Trojka!“ Svi su ga u trenutku pogledali, prekinuli traganje i krenuli ka vratima.

„Sada ste mirni, gospodine. Nema više nikakvih tragova. Uskoro će doći i policija. Samo se držite toga da ste spavali i da nemate pojma šta se dešavalo“, obratio mi se na izlasku onaj što mi je brisao papuče, a koji je izgleda bio vođa čitave ove bratije.

Vratio sam se opet u svoj krevet, zauzeo Budin stav i paštio se da shvatim šta me je snašlo. Sve je ovo trajalo vrlo kratko, kao da mi je neka muva ušla u glavu, tu se vrtela, udarala o unutrašnje zidove lobanje i izletela kroz oklembešena usta. Toliko me je sve to zamorilo da sam iz Budinog brzo prešao u položaj mrtvog faraona i odmah zaspao.

TREĆE POGLAVLJE

Opet nam neko kuca na vrata, a tata još spava. „Tata, ko je to? Tata!“ Uh, da. Tata je izgleda mrtav. Možda se mama vratila. Ako su oni iz one agencije s njom u vezi...

Jedva sam ustao iz kreveta i nekako doplivao do kvake koja mi je, ovako mamurnom, zaličila na pojas za spasavanje. Mimo svih mojih očekivanja, preda mnom je stajao skromno odeven muškarac, možda nešto stariji od mene, a smeškao se kao da mi istovremeno izjavljuje saučešće i traži mi sedam hiljada dinara na zajam. Njegovo blago lice podsetilo me je na lice nekog od mojih predaka čiju sam fotografiju nekad video. Prilično retka brada, plav, izrazito bele puti. Iz oglodanih oboda rukavâ neke maslinastozelene vijetnamke virile su, poput belouški, tanke izdužene šake. Na njegov glas su potpuno izronile iz svojih travnatih skloništa i krenule u pozdrav ka mom mesnatom, znojavom, toplom pužu koji je svoju kućicu negde izgubio. Možda je ovaj čovek došao da mi se nađe.

„Moje poštovanje. Ja sam inspektor Konstantinović.“

„Konstantinović? Tako se prezivala mama moga tate“, i nehotice pokazah na krevet na kojem je, ne otpozdravljajući, ležao moj tata, ali ne zato što se zagledao u televizor

ili zato što me je uspavljivao, nego zato što mu smrt nije ulivala nikakvu pokretačku snagu. Pa da, ovaj čovek je došao upravo zbog toga.

„Izvinite, uđite, ja sam se malo zaneo.“

Donovi od sirove gume, koji su mokre i izandale spense-ricice štepovima držali na okupu, zaškripali su već pri prvom susretu s pločicama u predsoblju. Škripao je on tako sve do kreveta, a tu se zaustavio. Pogledao je u mrtvog tatu, zatim u prazan ali ulubljen jastuk kraj tatinog i tek smaknuto ćebe, te na kraju i u mene obučenog u pižamu. Odmah sam shvatio šta ga je zaprepastilo.

„Vi ste tu...“

„Da. Meni ne smeta što je moj tata mrtav. Verujte mi da to što ležim i dalje kraj njega ne znači da sam nastran“, preduhitrio sam njegovo pitanje.

„Ne, ne, ne“, krenuo je da se brani, što je nespojivo s dužnostima i obavezama jednog policajca. „Nisam ni pomislio da ste nastrani, samo mi je neobično da već niste sve završili s nekom pogrebnom agencijom.“

Sada sam ja ostao s kartom više u ruci i trebalo je, kako nalažu pravila lepog ponašanja, da pljusnem neko opravdanje. Budući da sam s ovim Konstantinovićem namah osetio neku prisnost, mogao sam odmah da krenem sa štihovima.

„Znam da će vam zvučati neverovatno, ali ja ne znam kome da se obratim za pomoć. Tata i ja živimo sami – mislim, živeli smo sami. Ne poznajem niti jednog tatinog prijatelja, tatina nas rodbina ne obilazi otkad se on oženio mojom mamom, koju njegovi očima nisu mogli da vide i prozvali je 'onaj rasplaz', pa ih je tata sve najurio; a mamina

rodbina ne dolazi otkad sam se ja rodio jer me smatraju za krivca što je mama tako završila, pa su mene prozvali 'onaj mali kreten', a tata im je jednom prilikom rekao da su, u stvari, oni kreteni. Iz kuće ne izlazimo jer nemamo neke potrebe. Tata je imao nekakav dogovor s mamom, mislim čak i pisani, da nas dvojica nećemo nikud micati, da do nje nećemo pokušavati da dođemo, tako da ni nju ne znam kako da pozovem da mi se nađe. A mislim da ni tata to ne bi hteo... A ja bih... ukoliko bi to bilo moguće... nekako više voleo...“, tu sam zastao da sakupim hrabrosti.

Dok sam sve ovo izgovarao, inspektor me je gledao pravo u oči, čini mi se potpuno zaprepašćen onim što čuje. Nije ni pokušavao da usput obavlja „sitne pretrage“ – da opipa tati puls, da mu pregleda lice, vrat, ruke, da mu isuče jezik iz usta kao što to čini kasirka s trakom kada joj se zaglavi u kasi, da mu onjuši posteljinu – a to obično rade istražitelji u krimićima. Ništa. Samo me je gledao i slušao, kao da je pred njim vašarsko čudo: čovek s dve glave. A pogled mu se i kretao čas levo čas desno, kao da te dve glave i nisu ljudske već kiklopske, pa svako moje oko izražava neko različito čuvstvo, mada nisam razrok i mislim da mi grimase potpuno ujednačeno pokrivaju obe strane lica.

„Recite, slobodno“, podsticao me je nekim blagim glasom koji nikako nije išao uz posao kojim se bavio. Njegov način govora podsetio me je na **česte posete doktora Kojića**, neuropsihijatra, inače tatinog daljeg rođaka, te sam zapostavio svoju glavnu molbu, dodavši brzo: „Jao, moram samo da se ispravim. Često nas je posećivao tatin dalji rođak, doktor Tika Kojić.“

Česte posete doktora Kojića

Tata mi je jednom prilikom, kada smo on i ja proslavljali moj sedamnaesti rođendan, osokoljen vrancem koji je jurcao ukrug po njegovim unutrašnjim organima od želuca do mozga, ulara vezanog za grlić buteljke, a i zsigurno zato što je hteo da svečanost – kao u svim dobrim knjigama i filmovima – dobije na značaju otkrivanjem neke velike tajne, otvorio srce. Priznao je kako je dugo bio zabrinut za moje umne sposobnosti. Iako sam brzo prihvatao sve znanje koje mi je predano prenosio, uvek je imao utisak da nekako usporeno govorim, hodam, jedem, da sam nekako mlitav, te da je gotovo izvesno ta usporenost posledica mojih načetih umnih sposobnosti. To je uverenje potkrepljivao čestim čitanjem moje otpusne liste s Klinike za infektivne bolesti, gde su me mesec i kusur dana lečili od upale moždane opne. U toj otpusnoj listi naročito su mu boli oči oni delovi u kojima se spominju moguće posledice preležanog meningitisa.

Moram da napomenem da je tata bio od onih ljudi koji su uvek na oprezu, a to stoga što im je svest razvijena do te mere da unapred mogu da sagledaju sve sile koje će uticati na negativan ishod svakog njihovog poduhvata. Makar loptica nezaustavljivo jurila u rupu, a imali smo jedan minijturni bilijarski sto u kuhinji, on je strepeo sve do poslednjeg trenutka. Čak i kad je vidio da je upala, čekao je da li će se možda odbiti o dno i vaskrsnuti opet tu, na zelenoj čoji. Tako je jednako i mene promatrao u svakom mom delanju. Vrebao je kada će mi čaša puna soka od paradajza iskliznuti iz ruke, kada će me probuditi

neka iznenadna buka, kada ću sažvakati zalogaj. Vrebao je, strahovao, ali ništa nije preduzimao, shvatajući tu nename-tljivost kao izraz poštovanja moje ličnosti, izraz njegove želje da se što pre osamostalim i na kraju kao velikodušan gest kojim sva svoja roditeljska prava prenosi na mene, a ja pak stičem potpunu slobodu izbora i odluka. Rečju, tata je bio vizionar: uvek je video sva moguća razrešenja među kojima, po prirodi ustrojstva ovog sveta, uvek pred-njače ona rđava. Tek, bog statistike je njegove strepnje poštovao kao žrtve, te sam ja zaista ispaio trapav, aljkav, uvek u nedoumici, pa stoga i usporen.

Ali tata nikada nije prihvatao ovo moje objašnjenje, pre svega zbog naučne neopravdanosti, odnosno nemo-gućnosti da se empirijskim putem dokaže. Više je verovao u posledice meningitisa, jer ipak, bolest je bolest, nije pretpostavka, ima svoje uzroke i posledice, bakterija se vidi pod mikroskopom i moramo je poštovati.

Elem, doktor Kojić, inače tatin najdalji mogući brat po majčinoj liniji, dolazio nam je često u posete samo da odagna tatine stalne sumnje, u to sam sve do sada bio potpuno uveren. No bez obzira na ovo novo saznanje da je tata zapravo prikupljao dokumentaciju o mom izvrsnom psihičkom zdravlju kako bi me sačuvao mamine darvinovske opsednutosti borbom za opstanak i prirodnom selekcijom, dobro se sećam njegovog olakšanja posle svakog završenog pregleda i čika-Tikine konstatacije: „S malim je sve u redu.“

Čika-Tika, kako sam počeo da ga zovem već posle nekoliko seansi, bio je onakav kakvim se može zamisliti osobe-njak: potpuno ćelav, uvek doteran po ukusu ženica koje

su bile cure pre dvadesetak godina, sa sjajnim špicastim cipelama. Kao iz francuskih krimića. Oči mu nisu bile buljave, ali kao da su bile koji centimetar ispred bledunja-vog lica, usne i nije imao, a nedostatak kose nadoknađivao je puštenim noktima na dugim tankim prstima. Kalcijum je prosto negde morao da izbije. Dlanovi su mu bili uvek hladni i vlažni. Njegovo mršavo telo imalo je dve vidljive kote koje su štrčale u prostor i privlačile moju pažnju: ogroman nos i bujnu Adamovu jabučicu. Uvek dok me je pregledao, razmišljao sam o tome da mi se moglo desiti da mi on bude tata, pa bi moji prsti, dok me uspavljuje, imali da pređu dvostruko duži put nego kod tate.

A čika-Tika me je uvek pregledao revnosno: pipao mi puls, lupao me karate potezima po kolenima da mi pro-veri reflekse, merio mi pritisak, gledao me netremice u oči po nekoliko minuta sve dok mi se beonjače ne sasuše toliko da moram da trepnem, ispipavao mi žlezde, čak me je s vremena na vreme podvrgavao i hipnozi ne bi li iz mene istresao nešto što ćuškam pod gomilice svojih svakodnevnih obaveza. Ja sam pak imao toliko neznatno malo svakodnevnih obaveza da bi se kroz njih kao kroz flis-papir providelo sve što sakrijem; a potom, uveren sam da kroz bedem koji je tata izgradio oko mene kako bi me poštedeo upravo darvinovske borbe za opstanak i prirodne selekcije – kroz taj bedem ne bi ni prividi mogli da prođu.

Tako nam je čika-Tika poslednjih godina svog života, dok se u delirijumu od pijanstva nije obesio o sopstvenu kravatu – mislim o jednu tamnocrvenu sa smeđim rom-bovima, široku poput portikle – dolazio više u rodbinske

posete, kad se uglavnom pilo i razgovaralo o suštinskim pitanjima opstanka vrste, neprimetne fizičke evolucije čoveka u viši stupanj i primetne stagnacije čoveka u duhovnom smislu, dakle o obezduhovljavanju savremenog društva, o zaverama bogatih lihvara i mogućnostima da ipak postoji Kitež-grad. Tata i on su se slagali gotovo u svim metafizičkim pitanjima, s tom razlikom što je tata ipak smatrao da je čoveka i svet uopšte stvorio đavo „na priliku i na zadovoljstvo svoje“, dok je božja zasluga što nas preinači da ne sličimo više đavolu, odnosno da je evolucija zapravo božja delatnost, a čika-Tika se tradicionalno držao jevanđelista. Uvek bi na kraju posete uredno popunio obrazac „Nalaz lekara specijaliste“, u kojem je medicinskim rečnikom pisalo da je „s malim sve u redu“. S njim se na rastanku nikad nismo ljubili, a on je imao razumevanja za našu zebnju od sveta virusa, bakterija, sveta nevidljivog golim okom i uopšte sveta.

Konstantinović se isprva nasmejao, verovatno zbog moje detinje iskrenosti, pa me je opet onako blago priupitao za specijalnost doktora Kojića, te kojim nas je dobrom on „posećivao“.

„Pa, znate, tata je bio malo čudan. Starao se o meni i strahovao nekako previše. Dok sam bio mali, nije voleo da izlazim da ne bih navukao neki virus od sve te slinave dece. Tako je govorio: 'sva ta slinava deca'. Potom je počeo da se pobojava da se neću uklopiti u ovaj nastrani svet. A na kraju se i kod mene stvorila navika da samujem i moram priznati da mi sada smeta svaki dodir s ljudima.“

Tu sam zastao jer su mi krenule suze, jer sam oca voleo više od sebe samog, više od svega na svetu i još mi nikako ne dolazi u glavu da je... otišao. Ni on nije upotrebljavao reč „smrt“, već kada bi me pripremao na ovo što se sada dogodilo, govorio je: „Znaš, kada budem otišao...“

„Čekajte, hoćete reći...?“, pokušao je da dođe do reči.

„Da, upravo to“, proturio sam kroz suženo grlo. „Tata i ja nemamo kontakta ni s kim. Sem s dostavljačima hrane i potrepština“, izgovorio sam to i ućutao. Kafanski konobar je u sitne sate ispucao gladnim posetiocima krajnje skraćeni meni, ukrutio se i čeka odgovor.

Svaki bi me policajac do sada već nekoliko puta nestrpljivo prekinuo, verovatno bi moje izlaganje, onako usput, sazeo i nekom ćuškom, ali ne i Konstantinović. Osetio sam ja to, osetio i iskoristio, uhvatio se njega kao grešnik popa, a sve u nadi da će me neko izvesti na put, ma kakav, makar prtinu, samo da dospem gde bilo.

„Dobro. A možete li mi sada reći nešto o doktoru Kojiću. Je li on bio vaš ili tatin doktor?“

„A ne, ne. Nije on lečio ni mene ni tatu. Pa obojica smo bili zdravi, mislim zdravog razuma. Nego je tata navaljivao da me čika-Tika s vremena na vreme pregleda i potvrdi da nisam bolestan.“

„A zašto bi potvrđivao da niste bolesni kada ste sami rekli da ste zdravog razuma?“

„Pa...“ Tu sam zastao jer ni sam ne znam zbog čega me je čika-Tika stalno pregledao. „Valjda...“

„Oprostite“, Konstantinović je, obradovavši se mogućim tragovima, motivima ili šta mu je već bilo potrebno, počeo veselo da pucketa kao zejtin u šerpi kada se ubace sveže

tikvice. „Imate li vi kod sebe kakvih nalaza, mislim šta bilo, napismeno od doktora Kojića?“

Ja sam bio tu da poklopim šerpu. Obeshrabrio sam ga rekavši mu da je to sve tata negde sklanjao i čuvao, i da ja nemam pojma gde bi to moglo biti, jer sam sad već jedva čekao da se ova dedukcija završi, makar me sutra obesili. Ali tikvice se nisu dale: bile su toliko pune vode da su prštale dok na kraju nisu podigle poklopac. Naprosto, shvatio sam da je Konstantinović bio od onih modernih tipova kojima su nedaće i prepreke samo znak da su na dobrom putu, od onih koji ne poveruju da ih je devojka ostavila čak ni kada je zateknu kako vozaču nekih nepoznatih kola, parkiranih ispred njene zgrade, otkopčava šlic na pantalonama dok mu istovremeno gura jezik u uvo; shvatio sam da su ovi papiri za njega bili kao ukočeno dugme na pokretnim stepenicama. Samo da uspe da odlepi s njega već skamenjenu žvakaću gumu, da ga pritisne, i sve će krenuti da se samo od sebe odmotava. Shvatio sam da je Konstantinović čovek budućnosti, ali sam istovremeno kod sebe počeo da prepoznajem nekakvu malodušnost koje do sada nisam bio svestan, pogotovo što sam ja uvek bio taj koji je tatu bodrio kada mu nešto nije išlo. Ruku na srce, tatini poslovi, ti koji mu nisu išli, nisu baš ni iziskivali preterani napor, ali je on svaki svoj poduhvat počinjao rečenicom: „E jebiga, sad moram...“ A istini za volju, i moje bodrenje nije iziskivalo preterani optimizam, te je svako počinjalo rečenicom: „Nemoj, tata, da se sekiraš, šta imaš od toga!“ Moja je malodušnost u ovom trenu polako postajala svrhovita. Osetio sam da uživam u tome što nepobedivi i uporni inspektor postaje kolebljiv. Nije više onako

razdragano podizao tanušne obrve. Oduvek sam prezirao te što ih već budilnik osokoli pa krenu da ispunjavaju novi dan, što su svesni da sve ima svoju namenu, da se ništa ne dešava samo od sebe, da je čovek pokretač istorije. Uživao sam tih nekoliko trenutaka dok sam ga posmatrao kako bi se najradije predao, ali mu to njegov ograničeni razumski sklop ne dopušta. Trgao me je svojim britkim pogledom i dao mi do znanja da me je prezreo, da sam pogrešio: on, inspektor Konstantinović, sada je ovde da dokaže moju nevinost. Osetih da me grize savest.

„Mora da su tu negde“, reče već onako reda radi i počeo da razgleda naš jednosobni stančić. Iz nekakvog osećaja saučesništva u plemenitom činu čiji mi cilj i detalji zapravo i nisu bili sasvim jasni, poduhvatih se i ja pretrage. Bezuspešno smo pretražili gotovo čitav stan, kad Konstantinovićevu lice opet prekri onaj detinji pronalazački izraz.

„Izvinite, je l' vam ne bi smetalo da podignem dušek, mislim... zbog vašeg tate?“

„Naravno da ne bi. I oni prethodni iz agencije su ga podizali... i odneli su neke kovertе.“

„Iz agencije? Kakve agencije?“

Izgleda da je prečuo da su odneli sve papire, pomislih, ali sam se zato potrudio da mu odgovorim na poslednje pitanje koje mi je postavio. „Pa ja sam mislio da vi s njima saradujete. Rekli su mi da su oni iz agencije *Garda*, da su primetili da se u stanu nešto čudno događa, te su zato požurili. Oni su valjda bili zaduženi za video nadzor.“

„Video nadzor?“ Kao da je na njegovim pokretnim stepenicama nakratko nestalo struje, ali samo nakratko. Odmah počeo pogledom da preleće sve ćoškovne plafona. „Aha! Evo

jedne kamere ovde“, pokaza na luster, a ja tobož primetih što i on, pa i ja ponovih njegovo „aha“.

„Ne vredi. Moraću da dođem s timom da to demontiramo.“

Tim?, pomislih. Kada sve budu pretumbali! Ko će posle to da sprema...? Ovi barem nisu ostavili nikakav nered za sobom. A onda pretrnuh pri pomisli na mamino dranje i siktanje, koje mi je ostalo u sećanju iz najranijih detinjih dana. Gotov sam. U odnosu na sve to, zatvor mi je izgledao samo kao selidba, koja je svakom mrska, ali se ipak završava odmorom.

„Ali šta će mama da kaže! Ja mislim da ih ona plaća!“, uzbuđeno sam branio trenutno stanje stvari.

„To vas ne treba da brine.“ Onda zastade kao kauboj koji je primetio odsjaj kolta iz gustog grma, pa poteže: „Nadam se da ni oni nisu ništa našli!“

Sada sam već bio toliko preplašen da nisam znao kako da izneverim njegove nade a da kod njega istovremeno ne izazovem gnev. No, opet se pokazalo da sam naišao na „božju dušu“, tačnije on je naišao na mene, valjda da nastavi posao koji je moj tata započeo: da me sačuva od ovog poganog, đavoljeg sveta. Primetivši moju nelagodu i uzrujanost, Konstantinović me uze za ruku i reče: „Pa šta ako su i odneli! To će samo dokazati moju tezu.“

Najednom, osetih da mi osmeh rasteže ispucale usne, da hoću da ga zagrlim, da mu zahvalim. Sama činjenica da on ima svoju „tezu“ ulila mi je nadu da će opet sve biti po starom, da se ništa neće promeniti, da će Konstantinović izaći u susret mojoj nesvakidašnjoj molbi – da mi ne odvedu tatu – na koju sam, usled svih ovih naglih obrta,

gotovo i zaboravio. Pogledah u svoga tatu, pa mu pridoh, legoh pokraj njega i počeh da ga ljubim. Namah mi se i prispavalo, biće zbog toga što me je sve ovo iscrplo, pa mi ruka krenu ka tatinom vratu.

„Ne“, trgnu me Konstantinović, „ostaće otisci. Ionako ćemo jedva dokazati vašu nevinost.“ Taman što su veđe iz oblika laste krenule da mu se šilje u oblik partizanske kape, Konstantinović sede kraj mene i dodade: „Ali dokazaćemo je. Budite uvereni u to.“ Onda ustade s kreveta, predloži mi da se malo odmorim dok ne dođu njegov tim za pretragu i lekar. Da bi preduhitrio moju zebnju, samo prošušta: „Biću ispred ulaza.“

Inspektor iziđe, mene poče da hvata san, ali kako ugledah tatu, setih se svoje opet neizrečene molbe. Brzo pohitah ka vratima, izletoh i dreknuh: „Inspektore, inspektore Konstantinoviću!“ Ovolika moja dreka bila je u potpunom neskladu s našom fizičkom udaljenošću, jer on nije stigao da odmakne više od sedam-osam koraka. Zastao je, okrenuo se ka meni, ali kako je već uspostavio vezu sa „svojim timom“, pokaza mi rukom da sačekam. Stajao sam nestrpljivo, slušao naloge koje izdaje preko telefona i neprestano u sebi mumlao svoju molbu, kao kakvu matematičku formulu koju treba da upamtim do trenutka kada me nastavnik prozove. Konstantinović završi razgovor tokom kojeg me je prepadnuto gledao, i užurbano mi priđe.

„Imam jednu nesvakidašnju molbu. Učiniću sve, ama baš sve što želite, samo da mi to odobrite. Elem, reč je o tome da bih da moj tata – mislim, posle tog pregleda i svega – još neko vreme ostane tu kraj mene...“, munjevito sam žurio kako opet ne bih zaboravio. On me prihvati

za nadlakticu i krenu sa mnom natrag do stana, tiho mi govoreći da ćemo o tome unutra, zbog komšiluka, dokaza, ne znam već čega, a ja sam u sebi i dalje mrmljao nastavak svoje molbe. Jedino su mi se urezale u pamet reči „napolju smo“, budući da je to za mene bio svemir, bestežinski prostor, vremenska rupa, košnica i sve ono što se dâ zamisliti o čemu nepoznatom, onome što i ne želite da upoznate. To je za trenutak prekinulo moju basmu, ali se ovoga puta nisam dao omesti. Kako smo ušli i zatvorili vrata, počeo sam da puštam prve glasove, no Konstantinović mi rukom zatvori usta, ode u sobu, uključi televizor, nađe neki kanal s muzikom i pojača ton bar na 32 ili 33. Prepadoh se da će doći neko od komšija da se buni i taman da to izgovorim, setih se opet svoje bajalice.

„Recite sad“, blago mi se obrati Konstantinović vrativši se u predsoblje.

„Molim vas, kao boga, da mi tatu ne odnesu još neko izvesno vreme!“

„Kako to mislite?“, sada se zaista iznenadio.

„Pa, mislim, hteo bih da se naviknem, da još malo bude tu, da nekako...“ – suze su mi već navirale, ali sam morao da nastavim – „...ne mogu bez njega. Ubiću se. Hoću da ga gledam, da mu nešto pričam, da ga utešim. Da se ne brine za mene, jer sam naišao na božju dušu, mislim na vas, i da ćete me vi spasti...“

Tek da bi prekinuo moj plač, ili da me osokoli, Konstantinović sa smeškom, kao sa šiljatom grančicom, upade u mehur što se od suza i slina oko mene stvarao: „Valjda nećete bludničiti nad mrtvim ocem!“ Sada sam se ja zaista iznenadio. Bože, kako sam se prevario. Još jedna đavolja

duša. Zar mi nema spasa?, pomislih. Sva sreća pa me je brzo razuverio. Objasnio mi je da se samo šalio. A kada je reč o mojoj molbi, i tu me je umirio rekavši mi da će zahtevati da tata ostane tu. „Pogotovo na to imam prava, budući da je vaš otac često razgovarao sa mnom. Slutio je šta će se dogoditi. Sve je to kod nas beleženo, pa je stoga i postupak sasvim drukčiji. Dakle, sva su prava prepuštena meni jer već dugo pratim slučaj vašeg oca.“

„A vi se znate?“, upitah iznenađeno.

„Iha-haj! Još iz vremena dok je objavljivao poeziju u časopisu koji sam ja uređivao.“

Sklad mojih sećanja i zaključaka nanovo je bio narušen.

„Ali zar tata nije bio biolog u Institutu za...?“, moje su pokretne stepenice, za razliku od Konstantinovićevih, krenule unatraske.

„To je i meni bilo najzanimljivije, pogotovo kad se tome doda da je zaista pisao neverovatnu poeziju.“

„Mislite na pesme koje je za mene sastavljao?“, obradovao me je samo prisećanje na te njegove stihove:

*Kuva tata ka-ačamak
Da mu sinak bu-uđe jak
Da mu bude sila
Kao Pančo Vila
Kuva tata ka-ačamak.*

A sve to uz melodiju narodne pesme *Peče čiča rakiju*. U tom novom tananom raspoloženju, koje je i moje stepenice lagano pokrenulo u valjanom smeru, počeo sam da dopunjavam tatinu biografiju novim priložima:

„Jeste, imao je pesama koje mi je recitovao za doručak, za ručak, za večeru, za užinu... Za spavanje ih je imao nekoliko, onda za buđenje, za učenje. Govorio mi je da je to 'motivaciona poezija.'“ No struja je struja. S njom se nikad ne zna: čas posla nešto kvrcne i – stoooj.

„Ne, ne. Ne mislim na te pesme“, prekide me Konstantinović. „Mislim na ciklus pesama posvećen ženama, objavljen u studentskom časopisu *Simvol*. Ubeđen sam da je autobiografski. Svaka pesma počinje stihom *Ona neće biti moja žena*, sem poslednje koja se očigledno odnosi na vašu majku. Ona počinje stihom *Ovo je moja žena*, a završava rečima *...a ona će me i ubiti*.“

Moj tata biolog, pesnik, ljubavnik, meta žene-ubice, paranoik. Inspektor Konstantinović – ljubitelj poezije. Mama – ubica. Shvativši da me je naveo u podrum, Konstantinović se brže-bolje prihvati crnih gumenih rukohvata: svaki je njegov trzaj jakim rukama činio da budem sve bliže čistini. Opet se krećem.

„Kao prvo, ja sam diplomirao na jugoslovenskoj, sada srpskoj književnosti“ – kod reči „srpskoj“ klimnu glavom, sigurno da bi joj dao na značaju. „Kao drugo, u policiju sam ušao od bede, kada sam ostao bez posla i kada mi je moj vrli prijatelj ponudio to spasonosno rešenje i usrećio me. Kao treće, ne mislim da je vaša majka neposredni ubica vašeg oca, već da je samo uzrok njegovog obolevanja. Elem, uveren sam da je vaš tata sinoć preminuo usled širenja raka jednjaka. Mogao je da se spase samo operacijom koja košta, i to dobrano košta, a za nju vaša mama nije htela da pošalje novce. S druge strane... Aaa-pćiha...!“ Njegovo izlaganje prekide vodoskok koji mu je pojurio iz usta. Kako

je sunce prodiralo kroz zavesu, srećom razmaknutu pri pretresu, mogao sam da vidim kapljice-kliconoše kako padaju posvuda, na naslone moje stolice, na stočić za kompjuter, jednu sam čak video i na mišu. Ponavljao sam sebi sva ta mesta i nekoliko puta prešao pogledom od jednog do drugog kako bih, kada se rastanemo, mogao da ih dezinfikujem. Da je bilo zamračeno, kao što je kod nas to običaj, jer je tata još u mom najranijem detinjstvu otkrio da mi svetlost naročito smeta, „a uostalom i zračenje je jako“, ne bih znao kako sada da se zaštitim. Samo da nehotice nešto od toga ne dotaknem.

„S druge strane“, povratio se moj spasilac, „rak je zaradio u preduzeću vaše majke. Ona ga je nagovorila da isprobava razne aditive koje je ispitivala. On je, mučenik, na to pristao samo da ona završi svoj projekat reciklaže otpadaka hrane u zdravu hranu, da se tako istakne i dobije plaćeno radno mesto, a ne da jednom nedeljno volontira. Bio je gotovo opsednut idejom da prestane da radi u Institutu i da se posveti vama, jer je osećao da od majke ne dobijate odgovarajuću pažnju i negu. Vaša se majka pak u svom laktanju nije smirila dok nije dogurala do mesta direktora predstavništva u Holandiji.“ Tu za tren zastade jer mu je zazvonio telefon. Ispritiscao je neke dugmiće, zvonjava je utihnula, a on je nastavio: „Nadam se da vas nisam previše uzdrmao, no moram sada i ja vas nešto brzo da zamolim, da vi meni u nečemu pomognete, samo dok ostali nisu stigli. Evo, zvali su da su krenuli“, i pokaza na telefon, valjda da potkrepi u meni poverenje i da ubrza moj bunovni povratak u svet stvarnosti.